

JUBILEJNA

DRAGA * 85

DVAJSET LET

Praznujemo, prijatelji.

Spet se poletje počasi nagiblje v jesen, kot se je pred dvema desetletjema v zatišju vasice z lju-beznivim imenom Draga, nedaleč od vasi s spominskim imenom Bazovica. Tedaj smo se prvič zbrali, malo radovedni, kaj si bo-mo znali povedati in kako, pred-vsem pa globoko prepričani, da v slovenskem vesolju duha potre-bujemo tribuno, kjer naj spro-ščeno spregovori redka obiskoval-ka našega stoletja: resnica.

Po letih tujega nasilja, domače-ga sovraštva in splošnega malo-dušja se nam je srčno zahotelo po zelenem času upanja, prenove in pogumnega pogleda nazaj in naprej, vase in v svet.

Nič izrednega nismo naredili. Le mizo smo pognili, stole po-stavili okrog nje in povabili vse, da posedemo, si pogledamo v oči in spregovorimo o vsem, kar nas teži in veseli, kar si želimo in če-sar se bojimo, kar ljubimo in kar nam je tuje.

Za vse je bilo prostora za to mizo, vsakdo je bil dobrodošel in prijazno sprejet, nikogar nismo ob vhodu spraševali, kakšno iz-kaznico ima v žepu in kakšno mi-sel v glavi. Vsakdo je lahko po-vedal, kar je želel in čutil, bodisi za predavateljsko mizo bodisi ob mikrofону za diskusijo.

Le za tiste ni bilo mesta v Dra-gi, katerih drugačnost je presto-pala mejo svobodnega dialoga in se je istovetila z njegovo negaci-jo. Pa še tem nismo vrat zapirali mi: zapirali so si jih sami.

Samoumevno je bilo, da priha-jajo v Drago ljudje, ki jih druž-i nekaj zelo velikega: skrb ZA BLAGI MIR DOMOVINE, kot je vkle-sano na sto let starem kamnitem znamenju ob gornjem koncu pri-jaznega trga v Repnu. Da je pot do tega cilja vsakdo pojmoval malo drugače, je ne le naravno, ampak tudi dragoceno, saj le raz-

(dalje na 2. strani)

Narod ne more biti povezan
z zgolj enim in edinim svetovnim nazorom.

Jože Rajhman, Kristjanov slovenski spomin,
Naši razgledi, 22.IV.1983

XX. ŠTUDIJSKI DNEVI DSI - TRST - 30., 31. VIII. IN 1. IX. '85

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA, OPČINE, Narodna ulica 89

Petek, 30. avgusta 1985

Ob 17.00: Predstavitve sodelujočih na letošnji Dragi ter obenem predstavitve knjige, ki izide ob njeni dvajsetletnici.

Ob 17.30: ŠTIRIDESET LET SLOVENSКИH DALJAV IN BLIŽIN.

Pričevanje mladega Slovenca z onkraj oceana: ugotovitve in perspektive.

Po diskusiji zakuska in družabnost.

Sobota, 31. avgusta 1985

Ob 16.00: SLOVESNA OTVORITEV.

Po otvoritvi predavanje: SLOVENIJA KONEC 20. STOLETJA: PREHOD V NOVO DIALEKTIKO?

Slovenski intelektualec s svetovljanskim izkustvom razbira nova zna-menja na našem duhovnem obzorju.

Po predavanju diskusija.

Nedelja, 1. septembra 1985

Ob 10.30 predavanje: MED GETSEMANIJEM IN TABOROM: ŽAR IN STISKA KRISTJANOVEGA UPANJA.

Povojni kristjan se življa v utrip svetovne in slovenske Cerkve.

Po predavanju diskusija in kosilo.

Ob 16.00 predavanje: DUMA 1985

Trpkost in zanos današnje slovenske zavesti, kakor jo doživlja kulturni in narodni delavec.

Po predavanju diskusija, sklep, družabnost.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri v parku na prostem.

NAVODILA

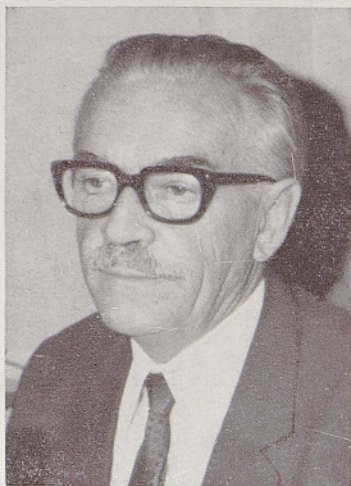
XX. ŠTUDIJSKI DNEVI bodo 30. in 31. avgusta ter 1. septembra 1985 v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Narodna ulica 89. Posebej opozarjamo, da se bodo tudi letos začeli študijski dnevi na Opčinah že prvi dan, to je v petek, 30. avgusta. V primeru slabega vremena bodo v dvorani Finžgarjevega doma (tel. 040/211-113).

POJASNILA IN PRIJAVE: DSI, ulica Donizetti 3, Trst, Italija. Od 26. do 29. avgusta med 17. in 19. uro po telefonu na št. 040/768-189.

PRISPEVKI za študijske dneve so prostovoljni in jih lahko izročite med »Drago« v pisarni.

Dopisniki in fotografi se akreditirajo na sedežu DSI do četrтка, 29. avgusta.

Draga se poslavlja od gosposkega marksista

Dr. Jože Goričar je predaval v DRAGI leta 1970, torej med tistim Kavčičevim političnim predahom, ko za državljana SR Slovenije nastopati v DRAGI še ni bilo odkrito nezaželeno, če ne celo izzivalno. In vendar tudi tedaj pluralistič-

na tribuna DRAGE ni mogla biti najnaravnejše dospetje za človeka, ki je v politično protisovjetskem, a strukturno še stalinističnem letu 1949/1950 začel na Pravni in Ekonomski fakulteti v Ljubljani predavati predmet »Osnove marksizma in leninizma«. Saj je v tedanji predavateljski ekipi v DRAGI, ki jo je bil izbral prof. Peterlin, imel za tovariše duhovnika (dr. Maksa Miklavčiča), starejšega in mlajšega emigranta (dr. Mateja Poštovana in Leva Detelo) in tako rekoč ustavnega opozicionalca (Edvarda Kocbeka). In kdor je v nedeljskem jutru v stari DRAGI poslušal njegovo predavanje — **Socialna preobrazba slovenske družbe** —, je morda pogrešal v njem nekaj več bivanjske substance, a obenem je moral priznati govorniku dvojje: uglajeno strokovnost ter miselno gosposkost, ki ni zdrknila v režinskost.

To pomeni, da je v tem slovenskem štajerskem advokatu, pravniku in sociologu nad ideološko označenostjo prevladoval Slovenec in človek. Lahko dodamo, gle-

V pripravi je knjiga

SLEDOVI DRAGE

Vsebuje dnevnike iz Drage, ki so jih v letih 1966-1984 napisali **Vinko Beličič, Vinko Ošlak, Boris Pahor in Alojz Rebul**. Knjiga izide ob 20-letnici študijskih dni in jo bodo predstavili na prvi dan Drage v petek, 30. avgusta.

de na prav poseben timber njegovega glasu v slovenskem marksizmu: Evropejec.

Zato naj bo ime prof. dr. Jožeta Goričarja, tega gosposkega marksista in skritega pluralista, s hvaležnostjo zapisano v analih naše DRAGE.

DVAJSET LET

nolikost poraja pretok idej in spoznanj, le ona nam omogoča zdravilno preverjanje lastnih pogledov. Tudi če je potem vsakdo odhajal z nespremenjeno lastno idejo, je vsaj slišal, v kaj verujejo drugi in zakaj. Iz takih spoznanj je polagoma klilo razumevanje, od tega pa že ni več daleč tudi korak do spoštovanja.

Praznujemo, smo rekli, to pa je treba tudi utemeljiti.

Na eni naslednjih strani tega biltena je seznam vseh predavateljev in njihovih tem od rojstnega leta 1966 do danes. Seznam nam pove, da ga skoraj ni problema, slovensko aktualnega, ki bi ne bil našel odziva na tribuni Drage.

Če bi hoteli iskati kraje, iz katerih so prihajali naši predavatelji, gostje in prijatelji, bi morali imeti pred seboj globus. Tri Slovenije, matična, zamejska in zdomska, so se srečevale ob naši mizi, prinašale so nam pričevanja o svojih tiskah, bojih in upih, predvsem pa dokaze, da se niso nikoli usodno in tragično razšle.

Vseh teh dvajset let je bil sredi naše mize znameniti »svobodni mikrofoni«. Najprej ga nismo niti opazili, tako se nam je zdel samoumeven. Potem pa smo spoznali, da je v njem zgoščena skrivnost Drage. Povojni slovenski svet je udarjen z molkom: iz strahu, iz pomislekov, iz zadrege, iz preračunljivosti. Sproščeno govorjenje ob tem mikrofoni, ki je za poslušanje in ne za prisluškovanje, je mnoge osvobodilo zadržljivosti. Če niso sami spregovorili, so pa ploskali. In kakšna ploskanja je že slišala Draga.

Draga je vsem, ki so zanjo kdaj kaj naredili, tudi šola dela in odgovornosti. Mlademu rodu pa je lahko v opozorilo, da ni še vse pri nas pokupljeno in razprodano.

Po dvajsetih letih je zanimanje za Drago še vedno sveže, saj drugače si ni mogoče razlagati najpreprostejše evidence: udeležbe. Mogoče se motimo, toda to je lahko tudi nagrada za neko poslednost. Bili smo vedno za svobodno govorjenje, za iskanje resnice in za srečno pot vseh treh Slovenij, ki so nazadnje ena sama. Prestali smo napade iz pričakovanih in nepričakovanih smeri, doživeli

smo priznanja prav tako iz obeh. To bi kazalo, da smo na pravi poti.

Zato bomo nadaljevali.

Zato praznujemo, prijatelji. V družbi vas vseh, ki vam je Draga to, kar pomeni ne le z veliko začetnico, ampak tudi z malo!

Dva odmeva na Drago '84

Nemilo me je ob spremljanju Drage nadlegovalo vprašanje, kako to, da so tako šibko zastopane druge organizirane skupine Slovencev iz našega zahodnega zamejstva. Ne navsezadnje je Draga parlamentarno javno zbirališče različno mislečih. A vaje naših tukajšnjih želja po združevanju različno mislečih pri zadevah naše narodne stvari in jutrišnjega dne, pa tudi korakov in dejanj v uresničevanju teh želja, mi je neprijetna teža tega vprašanja kalila zadovoljstvo ob letošnji Dragi. Tako si mislim, da bi bil marsikomu najprepričljivejši in primeren odgovor na osebne dileme in dileme znotraj posamezne slovenske skupine in skupnosti, ko bi organizatorje in udeležence Drage, če ne prihodnje leto pa leto kasneje, v goste povabila ustrežna komisija SZDL Slovenije, da bi »Draga« potekala enkrat v matični

(dalje na 4. strani)

Draga - študijski dnevi od leta 1966 do 1984

3. - 4. septembra 1966

- Dr. Anton Kacin:** Položaj Slovencev danes
Dr. Valentin Inzko: Slovenci na Koroškem
Dr. Matej Poštovan: Slovenci na Primorskem
Dr. Janez Janžekovič: Znanost in svetovni nazori
Dr. Janez Janžekovič: Vprašanje človeške bitnosti in religije
Dr. Aleš Lokar: O tehniki sožitja in sodelovanja med ljudmi z različnim svetovnim nazorom
Dr. Matej Poštovan: Dialog v svetu
Dr. Reginald Vospernik: Kulturno duhovne razmere med mlajšo koroško generacijo
Dr. Drago Štoka: O problematiki slovenske mladine na Tržaškem

2. - 3. septembra 1967:

- Dr. Toussaint Hočevar:** Današnji slovenski položaj in perspektive za bodočnost
P. dr. Roman Tominec: Vloga krščanstva pri oblikovanju slovenske narodne zavesti in kulture v 1200 letih. Ali more to vlogo krščanstvo nadaljevati?
Dr. Samo Pahor in Emidij Susič: Analiza sociološkega sestava zamejskih Slovencev
Dr. Drago Legiša: Kako približati današnjemu prebivalstvu naše javno delovanje
Dr. Matej Poštovan: Slovenski zamejski katoličani in njihovo javno delovanje po koncilu
Dr. Vinko Zwitter: Pokoncilski položaj koroških Slovencev
Dr. Martin Kranner: Pogledi in praktične izkušnje na Goriškem

31. avgusta in 1. septembra 1968:

- Dr. Janko Pleterski:** Združena Evropa in Slovenci
Dr. Ludvik Vrtačič: ABC slovenske problematike v obdobju združevanja Evrope
Dr. Feliks J. Bister: Slovenec med Vzhodom in Zahodom - Dediščina - Samospoznavanje - Možnosti
Dr. Alojz Tul: Združena Evropa in narodna manjšina
Dr. Vekoslav Grmič: Dialog Cerkve s svetom
Dr. Vekoslav Grmič: Vzroki modernega ateizma
Dr. Vladimir Klemenčič: Izseljevanje, problem Slovenije in Slovencev
Dr. Valentin Inzko: Koroška in izseljeniški problemi
Dr. Franc Mljač: Prispevek k razpravi o izseljevanju - Kanalska dolina
Dr. Rado Bednarik: Problem izseljevanja na Primorskem in v Beneški Sloveniji
Bogo Samsa: Izseljevanje iz tržaške pokrajine
Izidor Predan: Beneška Slovenija
Dr. Alojz Rebula: Slovenci med domom in svetom

30. - 31. avgusta 1969:

- Dr. Fran Zwitter:** Prelomna razdobja v zgodovini Slovencev v XX. stol.
Dr. Janko Zerzer: Koroški plebiscit - Ozadja in posledice
Dr. Rudolf Klinec: Manjšinska problematika v luči naravnega prava, krščanske etike in cerkvene zakonodaje
Dr. Drago Klemenčič: Verski položaj na Slovenskem
Dr. Maks Šah: Socialna preobrazba družbe s posebnim pogledom na zamejstvo
Dr. Boris Pahor: Za novo slovensko elito
Dr. Dušan Nendl in Franc Jeza: Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za najboljšo mednarodno uveljavitev

Lev Detela: Odprtost in zaprtost slovenske kulture

4. - 5. septembra 1971:

- Dr. Jože Velikonja:** Današnja vloga zdomske Slovenije
Dr. Drago Štoka: Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu
Dr. Jurij Zalokar: Nekaj pogledov na psihologijo raznarodovanja
Dr. Gorazd Kušej: Novosti o družbenopolitični ureditvi Jugoslavije
Dr. Vladimir Murko: Politično-ekonomski položaj Slovenije po zveznih ustavnih dopolnilih
Dr. Ludvik Vrtačič: Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji

TA SLIKA bi lahko pozdravljala bralca tudi brez spremene besedila. Celo brez navedbe imena bi lahko bila.

Na najčastnejšem in najnaravnem mestu jo objavljamo: sredi imen in tem, iz katerih je zgrajena dvajsetletna Draga. Sredi svoje stvaritve je, graditelj; sredi žitnega polja je, sejalec.

Njegova je zamisel, ki ima letos praznični pečat jubileja. Njegovo je trdo delo, ki sega do polovice tega jubileja, do njegove smrti, ki se je bomo prihodnje leto z žalostjo spominjali desetlet.

Ko imamo v rokah ta bilten in zagledamo resnobno obličje očeta Drage, se naš nagonski odziv ne glasi »Aha, saj res«, marveč se glasi »Seveda!« In prav malo napora je treba, da v spominu zaslišimo tudi uglajeni in prijetni glas, ki nam v slovenščini koncertne lepote govori besede razumnosti, strpnosti in daljnovidnosti.

Po zrnju, ki ga je zasejal v brazde prve Drage, imamo letos že dvajseto žetev.

Ali je sploh še treba iskati besedo, ko se spet ozremo v podobo tega modrega, velikega Slovenca?

Ne, ni je treba iskati: sama prihaja, starodavna, polna in lepa:

H V A L A !

Hvala, profesor JOŽE PETERLIN!

5. - 6. septembra 1970:

- Dr. Jože Goričar:** Socialna preobrazba slovenske družbe
Ciril Zlobec: Današnja slovenska idejno kulturna stvarnost
Prof. Tomaž Pavšič: Kulturna povezanost
Dr. Emidij Susič: Mednarodna povezanost
Dr. Maks Miklavčič: O etičnem potencialu in stiski malih narodov pri sodobnem razvoju enotnega človeške družbe
Dr. Matej Poštovan: Etični potencial in stiska malih narodov
Prof. Edvard Kocbek: Zaprtost in odprtost sodobne slovenske kulture
Inž. Vladimir Vremec: Idejno - kulturna stvarnost v zamejstvu in zdomstvu

2. - 3. septembra 1972:

- Inž. Boris Sancin:** O idejnem pluralizmu
Dr. Lojze Šuštar: Svoboda vesti kot izraz človekovega dostojanstva
Dr. Joško Tischler: Oris stanja narodne skupnosti na Koroškem
Župnik Emil Cenčič: Oris stanja narodne skupnosti v Beneški Sloveniji
Dr. Damjan Paulin: Oris stanja narodne skupnosti na Goriškem in Tržaškem
Prof. Alojz Rebula: O spremenljivosti in nespremenljivosti vrednot

1. - 2. septembra 1973:

- Prof. Janko Messner:** Generacijska problematika na Koroškem
Župnik Valentin Birtič: Družina v Beneški Sloveniji

dalje na 4. strani ■

Draga - študijski dnevi...

- Dr. **Ivan Hribernik**: Kako gleda zdravnik na ljubezen v družini
 Dr. **Danilo Sedmak**: Generacijska problematika na Tržaškem
 Dr. **Anton Trstenjak**: Stara in nova podoba družine

7. - 8. septembra 1974:

- Dr. **Bratko Kreft**: Cankar in slovenstvo
Bogo Samsa: Dve mednarodni konferenci o manjšinah
 Prof. **Samo Pahor**: Kaj moramo storiti, da se bodo naše razmere spremenile
 Dr. **Drago Štoka**: Tržaška mednarodna konferenca o manjšinah
 Dr. **Valentin Inzko**: »Skupna Koroška«
 Dr. **Peter Urbanc**: Slovenci v Kanadi
 Dr. **Janez Zdešar**: Slovenci - zdomci v Nemčiji
 Dr. **Andrej Kobal**: Slovenec v svetu

6. - 7. septembra 1975:

- Dr. **Drago Legiša**: Mednarodna konferenca v Helsinkih in slovenska stvarnost
 Dr. **Pavel Apovnik, dr. Damijan Paulin, dr. Rafko Dolhar in dr. Zoriko Harej**: Pomen samostojnega javnega nastopanja (okrogla miza)
 Dr. **Rudolf Klincec**: Kako je duhovščina pripravljala osvoboditev slovenskega naroda na Primorskem
 Dr. **Venceslav Tuta - dr. Rado Bednarik**: Tudi ti so polagali temelje svobodi

4. - 5. septembra 1976:

- Franček Križnik**: Marksizem in svoboda
 Dr. **Kazimir Humar**: Dileme svobodnega tiska
 Prof. **Boris Pahor**: Troje velikih sporočil (Kette - Cankar - Kosovel)

3. - 4. septembra 1977:

- Saša Martelanc**: Slovenska misel, vzpluj
 Dr. **Lojze Ambrožič**: Luči in sence v pokoncilski prenovi
Vinko Ošlak: Med srhom Kapitala in žarom Evangelija (Tri orodja za enajsto tezo)

2. - 3. septembra 1978:

- Dr. **France Bučar**: Ideologija in demokracija
 Dr. **Anton Ilc**: Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva
 Dr. **Zorko Harej, Stojan Spetič, prof. Maks Sah in prof. Jože Pirjevec**: Ob dramatični 30-letnici: Kominform in slovenstvo (okrogla miza)

1. - 2. septembra 1979:

- Prof. **France Vodnik**: Bohinj: ob 40-letnici neke vizije
 Dr. **Oskar Simčič**: Narodnost v teologiji in Cerkvi proti letu 2000
Sergij Pahor: Slovenski matični, zamejski in zdomski trenutek

30. - 31. avgusta 1980:

- Škof Lorenzo Bellomi**: Vera in kultura za svobodnega človeka
Marij Maver: Slovenstvo v svoji kulturno politični informaciji danes
 Prof. **France Perko**: Slovenska cerkev iz preteklosti v prihodnost

4. - 5. - 6. septembra 1981:

- Dr. **Katica Cukjati**: Med domovino in zdomstvom
 Dr. **Tone Stres**: Pod današnjimi miselnimi zvezdami
 Prof. **Marino Qualizza**: 100 let Slovencev ob zahodni narodnostni meji
Viktor Blažič: Problemi razvoja, narodna zavest, pluralizem

3. - 4. - 5. septembra 1982:

- Ivo Jevnikar**: 35 let političnih in pravnih bojov Slovencev v Italiji
 Prof. **Svetozar Stojanović**: Marksizem kot družbena teorija in ideologija
Vinko Ošlak: Mit revolucije v delu današnje teologije
 Prof. **Franc Rode**: Duhovni tokovi v današnji Evropi

2. - 3. - 4. septembra 1983:

- Prof. **Martin Jevnikar**: Pregled slovenskega revialnega tiska
 Dr. **Reginald Vospernik, prof. Alojz Rebula in Vinko Ošlak**: predstavitev prve številke Celovskega zvona
 Dr. **Ljubo Sirc**: Slovenija v osemdesetih letih
 Dr. **Janez Vodopivec**: Kvas novega krščanstva
 Dr. **Reginald Vospernik**: Na razvodju dveh kultur

31. avgusta, 1. - 2. septembra 84:

- Prof. **Jože Velikonja**: Kje, domovina, si?
Bojan Stih: Vprašalna pola sodobnega slovenstva
 Prof. **Niko Prijatelj**: Med vero in nevero
 Prof. **Tomaž Simčič, Marko Tavčar, Peter Močnik in prof. Emidij Susič**: Ključna vprašanja slovenstva v oči mlade zamejske generacije (okrogla miza po anketi)

Dva odmeva...

Sloveniji, ki je edina resnična domovina in dom tudi za Slovence zunaj njenih meja. In tega občutenja vendar nikomur ne gre kratiti. Kateri resnični dom sme in zmore pozabljati, prezreti, zametavati svojega člana? To obremenjuje vse druge in notranje razkrajja našo celoto.

Janez Rotar, Naši razgledi,
12.10.1984

Vsakoletna inventura slovenskega trenutka, ki pa nikoli ni v nevarnosti, da bi se spremenil v avanturo. Tistih, ki bi imeli oblast in moč kaj spremeniti, ni blizu. Kulturna danost v matični Sloveniji je takšna, da s številnimi plakati vabijo prebivalstvo Ljubljane na monstrozni letalski show Air 84 v »Klagenfurt«, o hkratni »Dragi 84« pa ne sprego-

V pripravi je zbornik

DRAGA '84

s predavanji in debato lanskih študijskih dni.

vorijo niti besedice. Tako so dnevi v Dragi zgleden dokaz moči in nemoči današnjega slovenstva, paranoje in genija, upanja in obupa. Vizije pod kraškim soncem se zunaj zelenega obzidja Finžgarjevega parka kar kmalu razblinijo v iluzije.

In kljub temu ali pa prav zaradi tega »Draga« vsako leto na novo odpira diskusijo o vprašanih prihodnosti slovenskega naroda, manjšinskih skupnosti, skupnosti verujočih, razkropljenih Slovencev po svetu... Skoraj krčevito se oklepa teh vprašanj, da bi našla odgovor na glavno: Ali smo zares še en duh in telo, ki zna misliti v smeri duhovne celovitosti naroda?...

Korošec je bil tudi, ki je strnil misli letošnje »Drage« v svojem prispevku. Dr. Valentin Inzko, iz pešči-ce vedno istih vsakoletnih koroških udeležencev, je menil, da je letošnja »Draga« ponovno potrdila, kakšen intelektualni potencial je v našem narodu. »Vedno bolj ugotavljamo, da je naša narodnostna problematika — vseslovenska!« zato se tudi zanj postavlja vprašanje, ali imamo kot narod in družba še kako skupno prihodnost. Za odgovore bomo spet potrebovali, morda bolj kot kdaj prej, vizije — našli jih bomo na »Dragi« — potem že dvajsetič.

Hanzi Tomažič, Nedelja,
16.9.1984